

Література

1. Бизнес.Цензор.Нет. 200 найбільших компаній України 2017 року [Електронний ресурс] / Бизнес.Цензор.Нет — Режим доступу до ресурсу: https://biz.censor.net.ua/resonance/3084420/200_nayiblishih_kompanyi_ukrani_2017_roku.
2. Національний інститут стратегічних досліджень. Проблеми становлення середнього класу як основи розвитку громадянського суспільства в Україні [Електронний ресурс] / Національний інститут стратегічних досліджень — Режим доступу до ресурсу: <http://www.niss.gov.ua/articles/265/>.

*Катерина ДЗЕНЗЕЛЮК**

ІНКЛЮЗИВНИЙ ВЕКТОР ТРАНСФОРМАЦІЇ РИНКУ ПРАЦІ В УКРАЇНІ

Посилення тероризму та затяжна криза в економіці, наступ індивідуалізму та розвиток десоціалізації, поширення соціальної роз'єднаності, масове безробіття й дискримінація населення за різними ознаками, загострення нерівності та неконтрольованості міграційних процесів зацентрували увагу на потребі інклюзивного вектору трансформації ринку праці як на національному, так і глобальному рівнях.

Наразі, концепція інклюзивного розвитку представлена у стратегії «Європа-2020», яка була прийнята Європейською Радою навесні 2010 р., та у Глобальних Цілях сталого розвитку, затверджених у 2015 році на саміті ООН з питань сталого розвитку.

Формування нової теорії ринку праці, становлення нової парадигми інклюзивного розвитку було викликом неспроможності та невідповідності існуючих методологічних інструментів і теорій сучасним особливостям суспільства та трансформаційним процесам. Функція регулювання ринку праці в умовах його лібералізації, глобального вільного руху людей, підвищення мобільності великого капіталу із застосуванням гнучких і нестандартних форм зайнятості й послабленням соціальних гарантій, стандартів оплати праці, її охорони та режиму, стала залежною від великої кількості змінних — чинників економічного, політичного, соціокультурного, інформаційно-комунікативного характеру, які часто перебувають поза сферою впливу конкретних урядів.

Інклюзивний ринок праці — це активний процес, який передбачає включення економічно активного населення (особливо маргінальні групи) у категорію зайнятого населення, забезпечуючи їх включення у трудову діяльність; надання певного соціального статусу вразливим верстам населення, тобто відчуття власного економічного та соціального становища як такого, що дає можливість забезпечити гідний рівень життєдіяльності, зростання їх трудової мотивації та професійної мобільності тощо. Інклюзивний вектор трансформації ринку праці як механізму оптимізації зайнятості можна визначити за такими групами критеріїв :

1) економічні критерії: наявність стабільної роботи та достатнього для забезпечення життєдіяльності доходу (гідної конкурентоспроможної оплати праці); відкритий і формальний ринок праці; збалансованість попиту-пропозиції робочої сили; професійна мобільність і позитивна мотивація до праці; відчуття власного економічного становища;

2) правові критерії: рівність прав і можливостей на ринку праці у процесі реалізації трудових прав; доступність соціально-економічних благ, можливість користуватись

* *ДЗЕНЗЕЛЮК Катерина Володимирівна* — магістрант, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», м. Київ, Україна, kate_marr15@bigmir.net (Науковий керівник — д.е.н., професор Смельяненко Л.М.).

ними; мінімізація дискримінаційних проявів на ринку праці; відчуття правової захищеності;

3) соціальні критерії: включення у соціальні групи; наявність і розширення соціальних зв'язків і мереж; розвиток соціальної згуртованості; соціальна мобільність;

4) соціокультурні критерії: професійна зорієнтованість; професійне навчання протягом трудового життя; цінність професійної освіти; додаткові професійні можливості; включеність у суспільну діяльність.

Основні параметри сучасної зайнятості в Україні на основі даних Державної служби статистики [1] та їх порівняння з європейськими країнами показують, що Україна не зовсім вписується у загальносвітові тенденції трансформації зайнятості. В Україні відбувається звуження ринку праці та скорочення зайнятості, в той час як у більшості європейських країн зайнятість у 2010–2016 рр. зростає. На динаміку зайнятості вплинула фінансово-економічна криза кінця 2008–2009 рр., що призвело до певного скорочення зайнятості у 2009–2011 рр. у більшості країн. В Україні на динаміку структурних трансформацій у 2014–2015 рр. мали значний вплив зовнішні чинники — агресія Росії, яка призвела до анексії Криму та окупація значної частини Донбасу.

У 2014 р анексія Криму та збройний конфлікт на Донбасі призвів до скорочення чисельності зайнятих на 2,3 млн осіб, а в 2015 р. наслідками окупації значної частини Донбасу є скорочення зайнятості ще на 1,6 млн осіб. Кількість зайнятого населення продовжувала скорочуватися і в 2016 р. — на 1 %. У цілому ж за період з 2008 по 2016 рр. ринок праці зменшився на 22 % [2].

Основні стримувальні чинники та проблеми, такі як внутрішня й зовнішня трудова міграція, тіньова/неформальна зайнятість; обмежені можливості для працевлаштування й отримання доходу, а також нерівномірний географічний і секторальний (галузевий) розподіл цих можливостей; макроекономічні ризики, істотна мінливість макроекономічних змінних, таких як ВВП, інфляція, реальний обмінний курс, процентні ставки, що стримують потік інвестиції в країну або зовсім перешкоджають йому, зменшують можливості формування повної зайнятості; політичні потрясіння та нестабільність, надмірний рівень корупції у державному управлінні, великі масштаби тіньової економіки, відсутність належної правової бази тощо, підвищують ризики соціального відторгнення в Україні та обмежують можливості досягнення вищих щаблів інклюзивного розвитку.

Трансформація сучасного ринку праці в інклюзивний передбачає наразі виокремлення таких критеріїв оптимізації зайнятості, за якими буде визначатись дієвість інклюзії, як наявність стабільної роботи та достатнього для забезпечення життєдіяльності доходу, відкритий і формальний ринок праці, збалансованість попиту-пропозиції робочої сили, професійна мобільність і позитивна мотивація до праці, відчуття власного економічного становища, рівність прав і можливостей економічно активного населення на ринку праці у процесі реалізації трудових прав, доступність соціально-економічних благ, можливість ними користуватись, мінімізація дискримінаційних проявів на ринку праці, відчуття стабільності та правової захищеності, наявність і розширення соціальних зв'язків і мереж, розвиток соціальної згуртованості, соціальна мобільність, професійна зорієнтованість, професійне навчання протягом трудового життя, цінність професійної освіти, додаткові професійні можливості, включеність у суспільну діяльність.

У підсумку зазначимо, що досягнення трансформації українського ринку праці в інклюзивний вимагає поєднання декількох базових умов: соціально-економічної безпеки (захист від деформації ринку і доступ до соціально-економічного захисту); соціальної згуртованості і справедливості (люди повинні мати можливість існувати в суспільстві, налаштованому на соціальне партнерство. Справедливість розглядається не як рівність доходів, а як рівність з точки зору закону і з точки зору політичних, економічних і соціальних прав); соціальної включеності (здатність людей існувати у співтоваристві або суспільстві, що характеризується соціальною згуртованістю (почуття солідар-

ності, норми, що розділяються, і цінності), можливість активності кожного і досягнення особистої самореалізації за допомогою колективної участі); активного громадянства (абсолютно нове поняття, яке передбачає новий перелік прав і обов'язків, заснованих на концепції працюючої людини як активного громадянина. Розширення прав і можливостей означає можливість громадян контролювати своє власне життя і користуватися усіма її можливостями, тобто збільшення діапазону можливого вибору людини. Це передусім реалізація індивідуального особового потенціалу (знань, навичок, досвіду тощо). Активному громадянину надається більше автономії і вибору, але натомість маєтись на увазі, що він стає більш гнучким, мобільним, відповідальним за самого себе).

Література

1. Офіційний сайт Державної служби зайнятості України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.dcz.gov.ua/statdatacatalog/document?id=350796>
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
3. Савельєв Ю. Б. Перешкоди розвитку України і перспективи модернізації: Особливості цінностей чи «пастка бідності»? [Електронний ресурс] / Ю. Б. Савельєв // Український соціум. — 2016. — № 3 — С. 20—32. — Режим доступу: <http://www.ukr-socium.org.ua/Arhiv/Stati/US-3-2016/20-32.pdf>
4. Сучасні проблеми ринку праці і зайнятості в контексті політики швидкого економічного зростання : матер. засідання круглого столу (17 трав. 2018 р., м. Київ) / за наук. ред. С.М. Кожем'якіної. — К. : ІПК ДСЗУ, 2018. — 54 с.

*Анастасія СЕЗОНЕНКО**

SWOT-АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ СТВОРЕННЯ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УКРАЇНІ

В умовах реформування системи публічних фінансів актуальною є тенденція до децентралізації у державному управлінні, в результаті чого виконання певного ряду повноважень передається місцевим органам влади. Так, бюджетна децентралізація дозволяє збалансувати механізми надання суспільних послуг з потребами та уподобаннями жителів місцевих громад .

Головним стратегічним завданням покращення системи державного управління та територіальної організації влади, яка на сьогоднішній день здійснюється, є формування ефективного місцевого самоврядування, створення комфортних умов для проживання громадян, надання їм високоякісних і доступних публічних послуг. Досягнення зазначених цілей неможливе без належного рівня економічного розвитку відповідних територій, їх фінансового забезпечення і достатніх джерел для наповнення місцевих бюджетів.

Основними повноваженнями в галузі програмування і планування в бюджетно-фінансовій сфері:

- затвердження програм соціально-економічного й культурного розвитку відповідних адміністративно-територіальних одиниць, цільових програм інших питань місцевого самоврядування;

* *СЕЗОНЕНКО Анастасія Вікторівна* — магістрант, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», м. Київ, Україна, asya.sezon@ukr.net (Науковий керівник — к.е.н., доцент Федірко Н.В.).